
EUSKERA ZORAGARRIA - UME TXIKIEN BERBAKERA

Ume txikien berbakerea esaten dogunean, eurok darabilezan berbak dira ala umetxuenganako nagusiek darabilezanak? Biak dira izan.

TXIRI-TXIRI,
OINE-OINE.
AMA LEGEZ,
AMAMA LEGE,
AITITA LEGEZ.
TXIRI-TXIRI,
OINE-OINE.

(oinez ibiltzen ikasten dagoan umetxuari lagunduteko abestitxua dogu hau)

Bizkaiko euskera galduten doan ginoan, erdereak sartu ta sartuten jaku, geroago eta sakonago sartu be. Erdeldunduten joaku, bada, bizitzea Bizkaian. Galtze onegaz batera eundaka esakera berba eta adierazpide joakuz betiko.

Au berau, batez be, ume jaiobarri eta ume txikien munduan jazoten da, mundu onen berbakera berezia ia galduta dogula.

Umetxua bera etxekoengandiko artuemonetan eta, batez be, amaren eskutik sartuten da berbaldunen munduan. Beingo baten asiko da umetxua beste doinu eta zaraten artean amaren agotsa ezagututen. a Leenengo ta bein, berbak eurak baino, beroneen doinuak ezagutuko dauz. Orregaitik, umezaroan umetxuokaz erabilten doguzan berbek eta berba antzeko zaratek garrantzi aundia dauke.

Berbetan asi baino leen, doinuak egiten dabez umetxuek. Beluago, berba antzeko doinuak egitera elduten dira, nagusiek eurek erabilten dabezan berben antzeko berbak egiten aaleginduko dirala. Nagusiek darabilezan esangura bardinak bilatu guran, aurki. Esaterako:

TA-TA: 1.- aita.
2.- tas-tas.

Esangura ezbardin bi, beraz.

Olan bada, umetxua nagusiarenak esaten aaleginduko da eta onek berba barriak edota zarata barriak asmatutea eta ikastea dakar. Izan be, ume txikiek erabilten dabezan leenengo berbak nagusiengandik ikasten dabez beti eta. Umeak zer ikusi, a ikasi. Denporearen joanean, berba oneen arteko asko ta asko nagusien berbakerako egin dira.

Umea txikerra dan artean, esaldiak egiterakoan beintzat, irugarren pertsonen bidez baino ez jako egiten berba, esaterako: "zer ekarri deutso altak seineri?" ; "nori egin deutso barre seinnek?"... Geienetan, aditzak ez dira jokauten.

Orain ogei urterik leenagora guztiz oidalakoa zan ume txikien berbakune au. Bizi-bizirik egoan gure etxeetan eta seinetxuek leenengo oinkadekaz batera ikasten eben. Gaur egun, Bakion erabilera au, arean baino baztertuagoa, il bearrean dago,

zoritzarrez. Baina ez on bakarrik, erdereak bereak sartutea lortu izan dau. Nork ez dauz erri onetan, bada, oraingo ama askoren ezipanetan onelangorik entzun: Kariniito!, Tesooro!.... seine-txue!, laztanaa! edo pitxiin! oneen ordeztu?

Eskolara artekoan, etxean ikasiko dau umetxuak berba egiten. Aurrean aitatutako berbakera on etxean bakarrik ikasi leiteke eta. Orrexegaitik, gaur eguneko ume txikiokaz euskeraz egitea garrantzi aundi-aundikoa bada be, umezaroan ume-berbakune dalako on erabilteak geroko umeen euskera sendotutea dakar.

Orduan bada, umetxuekaz berba edo berba antzeko orreek erabilten ikasi daigun. Onetarako ondoan BERBALAPIKO laburra dakartsuegu. Ziur gagoz berbotatik asko be asko ezagunak izango dozuezana eta batzuk, bear bada, aaztuta. Ikasi eta erabili eizueztu, bada! JAGOIZUE BIZKAIKO EUSKERA EDERRA!!

TXALO PIN TXALO,
TXALO PIN TXALO,
KATUTXUA MIZPIRA
GANEAN DAGO.
BADAGO BEGO,
BEGO BADAGO,
KATUTXUA MIZPIRA
GANEAN DAGO,
BEGIRA DAGO.

(ume txikitxuei txaloak egiten irakasteko erabilten dan abestitxua)

BERBALAPIKOA (umetxuena

ABABAU= txakurra / txakurrak egiten dauan zaratea.(AU-AU)
ABO-ABO= loak artuteko umetxuari esaten jakona.
ADUR-DARIO= adurtia, ezipan ingurua beti adurrez bustita dauan umetxuari esaten jako. (bardin: MORO-DARIO, RAKA-DARIO...)
AIAIA= kalea.
AIAIAN (joan)= kalera joan / ibiltzen joateko esaten jako. AIDA-AIDA= idia, beia, zekorra eta.
AINGERUTXU= laztana, sein, maitasuna adierazoteko. ALA-LA= ondotxu, naiako ondo.
ANDI-ANDI(joan, egin)= etxetik kalera ibiltzen joateko orduan.
API= otz-otz dagoan zeozer ukutukeran / norbera bustikeran.
APA= abereren baten edo nonoren altzoaren ganera igonkeran edota besoan artean artukeran esaten jako.
APAPR- kalea.
APAPAN(egin)= ibiltzen joateko esaten jako umetxuari / umetxuak anka egin dauanean esaten jako.(ATATAN)
APATXE(egin)= jesarri / jesarterakoan esaten jakona.
ARGIZARIZKO= azal leun eta zuri-larrosa dauan umetxuari esaten jako.

ARRETXIROTAN= umetxua lepo ganean eroateari esaten jako.
ARROTZA-GORRINGO= kontu aundiz jagon bearreko ume-
txuari esaten jako.
ARROTZA-JANGO= arrautza jalea danari esaten jako. (bardin:
FRUTA
JANGO, OGI-JANGO...)
ASTOKO= astokiloa, burugogorra, astokeriak eginkeran esaten
jako.
AUPA!= umetxua jesarrita edo etzunda dagoan tokitik goratuke-
ran esaten jako.(APA!)

BABITU= garbitu.
BAPO= ederra, galanta / umetxuak jaten amaituten dauanean esa-
ten jako.
BARRABAN= biurria, okerra, gaiztoa.
BEGIZURI= begi urdin argiak dauazan umetxuari esaten jako.
(bardin: BEGIBALTZ, BEGIEDER, BEGIANDI,...)
BERERERA= ardia, bildotsa, arkumea, artxoa eta.(BEKEXE)
BILI-BILI= aatea.
BILIN -BOLA= txirrinbueltea, bilinbueltea, itzulipurdia.
BILIN -BOLALA= bilinbuelbaka, txirrinbuelbaka, itzulipurdika.
BIORRI= biurria, okerra, gaiztoa.
BIS-BIS= katua / katuari deituteko egiten dan zaratea.

DILIN-DALAN= kanpaia / kanpaiaren zaratea.
DIN-DAN= danbaladaka, zabuka, bilinbalan / txiboan ibiltea.
DINGILIN-DANGALAN= mogimendu aundiz ibilkeran / erren-
ka dabilen umetxua / burdiaren trangeladak.
DROGOSO= biurria, okerra, gaiztoa.

EIN= egin.
ERDU!= etorri aite!, ator!
ET= ez / kontuz! esateko.
ETETET= ez,ez, / kontuz, kontuz! esateko.

FIRI-FIRI= gatza apurka -apurka ete gitxi-gitxika botakeran esa-
ten da.
FU= sua / eguzkia gorri-gorri dagoanean esaten jako umetxuari.
FU(egin)= putz egin (suren bat amatateko).

GAUTXORI= gaeuz itzartuta egoten dan umetxuari esaten jako.
GIZONTXU= beste mutil txikitxu bat umetxuari erakusteko esa-
ten jako.

INUZENTE= kokoloa, ganorabakoa, umetxuari gozoro alan esa-
teko.
IZTERRULURA= umetxua nagusi baten oin baten ganean jesa-
rrita, izterrazabalikdaukazala, bilinbalankadabilenean.

JAKAN= jan txarrekoa dan umetxua edo gitxi jaten dauana.

KAKA= gorotza, satsa, loikeria guztiak, berak ukutu ez daiazan
esaten jako umetxuari.(KAKELA)
KAKELO= saskela, saskeldoa, loia umetxuari esateko.
KAUSK(egin)_ aginka eg'n, kosk egin.
KIKI= umetxuari bekoki ganean uleez egiten jakon kiribiloa /
agina.
KIKI(egin)= ostutka ibili / ostuka ibilkeran esaten jako.
KIKIL= zakila.(KIKILINO)
KILI-KILI(egin)= kili-kili egiten jakonean esaten da.
KILI-KOLO= kilin-kolon, askatuta, loka, zeozer loka dagoanean
KISK-KISK(egin)= ulea moztu edo ebagi.
KISKI-RASKA= umetxua jokeran esaten jakona.(KISKA-KAS-
KA)

KOIEGAZA= mainatsu, maina andiak dauazan umetxuari esa-
ten jako.
KOKO= mamarro txikia / txokolatea / arrautzea / umetxua ikara-
tu egiten dauan gizonkia.
KOKOLO= ganorabakoa, inuzentea, umetxuari goxo-goxo esa-
ten jako.
KOKOLOBATXI= kokolotxua, kokolo esatea baino samurrago
esaten jako.(KOKOLOMENDI)
KOKOMARRO= mamua, ume txikiak ikaratuteko aitatuten
jaken gizonkia.
KOSKON(egin)= umetxuari kokoteko txikiak buruan emon.
KOXKOR= txikitxua, eldua ez dana.
KUKU(egin)= umetxua ostenduta dagoan lekutik zeozereri begi-
ratu deion edo begiratuten deutsonean esaten jako.
KUKUBARRE= umetxuak edonori barre egiten deutsonean edo
egin bear deutsonean esaten jako.
KUKUKA(egin)= burua lantzean bein ataraz kuku egiten daua-
nean esaten jako.
KUKULUMIO= makurtuta, kokoriko, orpoen ganean jesarrita
dagoanean.
KUKURRUKU= oilarra / oilarrak egiten dauan zaratea.
KURRA-KURRA= oiloa / oiloari deituteko berbea.
KUTTUN= laztana, seina, aingerutxua, umetxuari maitasuna
adierazoteko berbea.

LAU-TXARURREN= umetxuak eskuak eta oinak beaeren ga-
nean dauazala ibilkeran esaten jako.(LAU-TXAKUR)
LAZTAN= seina, aingerutxua, umetxuari gozoro esaten jako.
LO KUKUAK= lotaldi laburrak egiten dauazanean.
LOLO= loa.
LOLO (egin)= lo egin.
LOLOTAN (egon)= lo egiten egotea.
LOTI= lo asko egiten dauan umetxua.(bardin: NEGARTI, TXI-
SETI, KAKATI, ADURTI, MAÑATI...)

MA (egin)= musua emon.
MAMA= ura, esnea edota edozein edari.
MAMALABATXI= mamalatxua, neskei gozoro esaten jakena.
MAMATXALATXU= umetxuari mamala esateko (neskatilei).
MAMELO= gozokia, karameloa.
MANAR (egin, euki)= negar egin.
MANU= mamua, umea ikaratuteko erabilten dan gizon antzekoa.
MASUSTATXU= kokolotxua, neskatilei gozoro esaten jake.
MAU= jan / agskada edo koputxuren bat jan daian agoan sartu-
keran esaten jako.
MIRRI= argala, txikerra, makala / jan txarrekoa.
MITXIN= katua.
MIXOR= pirria, beterrea, erretxinea, eroan txarreko edo alditxa-
rreko umetxuari esaten jako.
MIX-MIX= katua / katuari deituteko erabilten dan zaratea.
MIZKIN- jateko orduan, mizkeriak otordua bera baino grago
dauazan umetxuari esaten jako.
MOSOLO= baXetsua, barea, otzana / matrailgorridun dan ume-
txua.
MUSU-GORRI= matrailgorridun dan umetxuari esaten jako.
MUSU-MERKE= edonori musuak emoteko beti gersu dagoan
umeexuari esaten jako.
MUXE (artu)= asarratu / bekoki iluna egin edo jarrii

NANAN (egin)= jan. NENE= esnea. NONO= beia.

OGI BEDEINKATU= ona, baketsua, arazorik emoten ez dauan
umetxua.
OGI KUXKURTXU= txikia, biguna, goxoa, umeari esaten jakona.

EUSKEREA

OGI ZATI= ona baino ohea dan umeari esaten jako.

OKER= biurria, barrabana, gaiztoa.

OLLANDATXU= nagusien antza eta ibilkerak dauazan neskatilea.

PA= musua.

PA (emon, egin, bota)= musua emon, musua bota

PAPA= ogia.

PAPATA= oinetakoa.

PAPAU= zezerez burua edo begiak estalduten jakozala, umetxua bildurtuteko erabilten dan berbea / ikaratuteko keinuak egiten jakozanean / mamua / umetxuari kokolo esateko.

PAPAUTEN= ilunetan.

PAPURRAK= ogi-zopak jaterakoan ago inguruan geldituten diran ondakinak.

PARRA-PARRA= euria bota aalean eginkeran.

PATA-PATA= oinez ibiltzen dala esaten jako umetxuari.

PATXALASA= neskatilei gozoro esaten jakena.(PLATUSA)

PEPELO= kokoloa, memeloa.(PEPELERDO)

PERIKO= txiz-ontzia.

PIPI= txoria / zorri-bartza.

PIRRI= beterrea, erretxinea, mixiorra, eroan txarreko edo aldi-txarreko umetxuari esaten jako.

PISPOTA= neskatilei gozoro esaten jakena.

PITI-PATA= oinez ibiltzeran esaten dana.

PITXI= olgetako balio dauan edozein txikikeria, jostailua / gauza polita ta erakargarriari buruz berba eginkeran esaten da.

PITXILIN= zakila.

PITXIN= laztana, kutuna, aingerutxua, goxoro esaten jakonean / txikitxua.

PITXITXI= txakurra.(PITXITXU)

PLAUSTA= zezzer beaeren ganera jausikeran esaten da, umetxua bera be izan leiteke.

PLISTI-PLASTA= uretan, basatan...gogotsu ibiltzeran egiten dan zaratea / ur azalean eskuaz jokeran egiten dana.

POPOLO= lodikotea, potoloa.

POPOT= autoa.

POTIN-POTINTXU= potoloa / anka okerdunaren ibilkerea.

POTOLO= popoloa, lodikotea, loditua.

POTONGO= ur putzu txikitxua, euriak eragindakoa geienetan.

POTXINGO= ur putzu txikitxua, euriak eragindakoa geien baten.

POTXOLO= gozoa, samurra / polita / laztana, aingerutxua, kutuna.

POTXON= umetxuari gozoro esaten jakona.

PUN(egin)= jausi / jausikeran egiten dan zaratea / jausia.

PUNBA= jausia.(PAUNBA)

PUNBA (egin)- beaeren ganera jausi.

PUNBALA= zezzer edo nonor jausi dala esateko, umetxua bera be tartean / jausia.

PUPU= mina / zauria / urruturea.

PUPU (egin, euki)= min egin edo euki / urratu / min artu.

PURRA= oiloa.

PURRUT= uzkerria.

PURRUT(egin)= uzkerria bota.

RAPA-RAPA= arin-arin joatean edo ibiltzeran esaten da.

SAPA-SAPA= arin-arin joatean edo ibiltzeran esaten da.

SAPARRO= umetxua bera / beste umetxu txiker bat.

SASKEL= loia, saskeldoa, zikina.

SASKELDO= loia, zikina, saskela esatea baino samurragoa.

SASKILI-BASKILI= jankeran gauzak aurrerik hara edo goitik beera botaten diranean esaten da / gauzak laskitukeran esaten da.

SEÑE= ume txikia / laztana, aingerutxua umetxuari esateko.

TAKA-TAKA= oinez ibiltzeko edo ibiltzen dala, esaten jako ume-ari.

TALAN-TALAN= kanpaia / kanpaiaren zaratea.

TALE(egin)= jo.

TAPA-TAPA= oinez ibiltzeko edo ibiltzen dala, esaten jako umeari.

TAS-TAS= nonor jokeran esaten da / umetxuak eskuak zabalik daukazala joteko keinuak egitea.

TAS-TAS (egin, emon, artu)= jo, zigortu, eperdikoa emon edo artu.

TATAN (egin)= laztan egin.

TATANTXU (egin)= laztan egin.

TATI (egin)= umetxuari gauzaren bat eskeini eta artuten doanean kendu, olgeta lez.

TATO= jauzia, saltoa.

TATO (egin)= jauzi egin / jantziak janzkeran umetxuari besoak eta anak zuloetatik sartuten lagunduteko esaten jako / jatsi.

TERRALA(artu)= umetxuak negarraldi zaratsua egiten dauanean.

TETE(egin)= jo.

TIRI-TARA= oinez ibiltzeko edo ibiltzeran esaten jako umetxuari.

TIPI-TAPA= oinez ibiltzeko edo ibiltzeran esaten jako umetxuari.

TIRRIN= txirrria / zila, zilbor estea ebagikeran lotuten dan zulo-txua / umetxu nesarti eta gogaikarriari esaten jako.

TIRRIN-TARRAN= dandarrez, narraz ibiltzeran.

TITI= bularra / titia artutea.

TOTO= txakurra / seina, umegorria.

TOTONOXO= txakurkumea.

TRAKATAN-TRAKATAN= belaun ganean umea jauzika dagoala, zaldi ganean balebil lez, esaten da.

TROKOLO= txaparroa, zabalotea.

TUNTURRUNTAINA(artu)= muxe artu, asarratu, bekoki iluna egin.

TURRU-TURRU= ganezka pilotu.

TXAKA-TXAKA= oinez ibiltzeran esaten jako / arin-arin ibili.

TXAKALA-TXAKALA= trenaren joana.

TXALO= belarriondoko, matrailekoa, plastadea.

TXALO-PIN-TXALO= eskuak bata besteaz jokeran egiten dan olgetea / txalo egieea.

TXANBELIN= dotorea, polita, lerdena, gozoro esaten jako neskatileari .

TXANKLAME= anka argalak daukazanari esaten jako.

TXANKA-PISTOLA= anka argalak daukazanari esaten jako.

TXANKIRRIN= neskatilei gozoro esaten jakena.

TXANTXAN(egin)= dantzan egin (jantzan egin).

TXANTXUR= esne agina, umearen leenengoetariko agina. (TXATXUR)

TXAPARRO= umetxua bera / beste edozein ume txiker.

TXAPISKOLA= bizia, okerra, bizkorra, biurria, neskatileari gozoro esaten jako.

TXARRITO= saskela, saskeldoa, loia, esaten jako umetxuari.

TXATA= sudurra.

TXATXA= sagarra, madaria edo antzekoa dan bestelako frutea / ozta-ozta oinez egiten dakian umetxuari esaten jako.

TXATXUR= esne agina, umearen leenengoetariko agina.

TXERA= umetxuak laztandukeran egiten dauan igordia, igortaldia.

TXERATSU= txerak, laztanak egitea eta artutea gogoko dauana.

TXERREN= barrabana, okerra, biurria.

TXETXE= ume txikia / ispiluan umetxuak bere burua ikusikeran esaten jakona. (TXETXITO)

TXI= erre. (TXIT)

TXIBISRERIA= jostailu txikiak, ezgauzak / gauza txikerrak.
TXIBO= zugatz baten adarretik dingilizka, danbaladaka ibilteko, eskegiten dan sokea (kolunpioa).
TXIRER= txikia.(TXIRINA)
TXIRI-TXIRI= txarriari deituteko egiten dan zaratea.
TXIRINA= neskatileari gozoro esaten jakor.a.
TXIRON= lepo ganean umetxua eroankeran, arretxikotan.
TXILBRISTO= mutilei gozoro esaten jake.
TXILIN= txintzarria.
TXILIN-TXALAN= kanpaiek ataraten daben zaratea / umea bilinbalanka aidean erabilkeran esaten da.
TXIN= dirua / txanpona.
TXINTX(egln)= zintz egin, sudur zuloetatik mukia atarateko aizea botakeran indarra egin.
TXIN-TXIN= dirua / txanpona.
TXIN-TXIN-KOSKON= umetxuari olgeta antzean esaten jako bein ta barriz, TXIN-TXIN esateaz batera kilikiliak eginez eta ROSKON esateaz batera buruan jotearen itxura eginez, kokoteko txikitxuak emoten jakoz. (beste orrenbeste RISR-RISR ROSK-ROSR berbea erabiliz)
TXINTXIRRI= umetxua negarretan isildu edo baretu daiten nagusiak eskutan eragiten deutson txintzarri antzekoa / umetxua isildu daiten nagusiak zarata on agoz egiten dauanean.
TXIO-TXIO= txoria.
TXIO-TXIOKA= txoriak abestuten dagoanean egiten dauan doinua.
TXIPLI-TXAPLA= uretan, ur azala jokeran egiten dan zaratea.
TXIPOTIN= potintxua, potxingo txikia / umetxu txikia, txaparroa.
TXIRINBUelta= bilinbueltea, bilin-bolea, itzulipurdia.
TXIRIPILLOTA= neskatilatxuari esaten jako / neskatilatxua.
TXIRIBORRO= naaste-borrastea, naastea / paperearen ganean umetxuak egiten dauan marrazketea.
TXIRRIN= txirrina / zila, zilbor estea ebagikeran lotuten dan zulutxua.
TXIRRI-TXIRRI= kilkerra, kirkiloa / ur xirripea, ur txirristatxua eta bere doinua.
TXIRTXILLERIA= gauza txiki ugariari esaten jako / umeteriea, umesaila, umetxuak batera egoteari esaten jaks / uskeriak.
TXIS= garnua, txiza / txiza egiten danean so_uten dan zarateari esaten jako.
TXISTU= zakila (PITXILIN)
TXITAN (egin)= zutundu edo oinez asten danean mugituteko esaten jako umetxuari.
TXITAN-TXITAN= umetxua zutundukeran eta mugitukeran esaten jako.
TXITXI= okelea, arraina, jatekoa / txakurra.
TXITXIMARKA= atzamarkadea / min egiteko atzamarrez aragia biurtukeran esaten da.
TXITXIRIBITXI= gauza txikiak / txirtxileriea.
TXOLINTXU= polita, alaia, lerdana dan umetxuari esaten jako.
TXONBO= uretan buruz beera murgildukeran esaten da.
TXOR-TXOR= txorien txio-txioa edo doinua / amaibako berbe-teari esaten jako, umetxuak lotu barik berba egiten dauanean.
TXORI= neskatileari buruan ipinten jakon troinuari esaten jako.
TXORTA= uleez egindako matazea / txirikordea, au da, uleak ondo orraztuta eta batuta dagozala ule mordoosotzen dabenean.
TXOTXO= txo / mutiltxuari esaten jakona.
TXOTXOBARIRU= kokoloa, kokolomendia.
TXU= txistua botatean olantxe esaten jako umetxuari.
TXURRU-TXURRU= zurrutada txikietan edatea / umetxuak tititik dzangadea artuten dauanean egiten dauan zaratea.
TXUT!= bero-bero dagoan zeozer ukutukeran / sargoria, aro beroa dagoanean / norbera errekeran esaten dana.

TXUTXU= erakargarria danari esaten jako.
UFA-UFA(ibili)= uretan ibili.(UFA-UFARA ibili)
UMEGORRI= nagusi keinuak egiten dauazan umetxua.(UME-KONDO, UMEMORO, UMESOSTOR)

ZEZENKO= umetxu indartsua, astokilotxua.
ZIZIPOZO= S-aren orde espainerazko Z esaten dauan umetxu-ari esaten jako.
ZURIKERIA= umetxuak zeozer lortu gura dauanean egiten dau-
zan txotxolokeriea.

LOTXU ENGAINADORE,
FALTSO, TRAIIDOREA!
LOTXUK ENGAINAUKO DAU,
BAI, GURE UMEA!

(Arabako Aramaisko umeentzako lotarako abestia)

Zuk, irakurle, entzungo edota erabiliko zenduzan oneetariko berba asko. Beste asko be egon badagoz gure zaarren ago-mine-tan. Olako beste barbarik jakingo edo entzungo bazendu, guri esatea biotzez eskertuko geunskizu. Batu eizuz, bada, eta esan eiguzuz!

Iniaki MARTIARTU
1996.eko zezeilan

BIBLIOGRAFIA

- MARKAIDA E. – Umeen hizkuntza eta lexikoa - AHOZKO LITERATURA, GENERO TXIKIAK / GAUONTZA SORTA - LABAYRU - 1991.
GAMINDE I. – Umeen berbak direla-eta - AHOZKO LITERATURA, GENERO TXIKIAK / GAUONTZA SORTA - LABAYRU - 1991.
GAMINDE I. – Urduliz inguru berbak eta bizimodu 1992.
GAMINDE I., MARKAIDA E. ta B. – Sopolako euskaraz - URDULIZKO EUSKERA TALDEA - 1993.
ARGOITIA, AZKARATE, GEZURAGA – Eibarko euskeraren esakerak eta bestelako berezitasun batzuk - EIBAR-KO UDALA - 1995.
GAMINDE I., SALTERAIN M. – Abadinoko lexikoaz - ABA-DINOKO UDALA 1992.
ARRETXE J. – Basauriko euskara - BASAURIKO UDALA - 1994.
PEREZ BILBAO A. – Bermeoko herri hizkera - 1991.
VILLEGAS J. – Nire biotza - LA GRAN ENCICLOPEDIA VASCA - 1978.
LEKUONA M. – Idaz-lan guztiak - 2. LIBURUKIA, EUSKAL ETNOGRAFIA 1978.
LEKUONA J.M. – Ahozko euskal literatura - EREIN - 1982.

